

IN DE PERS

Synchroon | januari 2011 | Interview | Tegen de stroom in!

INCLUSIE.NU

SYNCHROON

WINTER
'11'12
3^e JAARGANG
NUMMER 3

Synchroon is het blad van Syndion over mensen met een handicap, hun plaats in onze samenleving, hun dagelijks leven en de begeleiding die daarbij gegeven wordt.

TEGEN DE STROOM IN!

WERKEN AAN INCLUSIE DOOR DE JAREN HEEN

Door Mirjam Rinzema

Hans Kröber, sinds een maand oud-bestuurder van collega-organisatie Pameijer in Rotterdam, heeft zich, zo lang als hij in de zorg voor mensen met een handicap werkt, hard gemaakt voor ‘meedoen’, ‘integratie’, ‘inclusie’ of hoe je het maar wilt noemen. “Vergis je niet, we gingen soms recht tegen de stroom in. Het was allesbehalve vanzelfsprekend.”

“In de jaren zeventig deed ik vervangende dienstplicht bij De Heygraeff in Woudenberg. Het was de start van mijn loopbaan in de zorg; ik ben de sector altijd trouw gebleven. In die tijd was zorg voor mensen met een beperking nog ‘inrichtingzorg’: mensen werden bij elkaar in vaak grote instellingen buiten de bewoonde wereld ‘verpleegd’. Zij werden beschouwd en behandeld als patiënten”, vertelt Kröber over die tijd. Vanaf het begin was het voor hem echter duidelijk dat het anders moest. “Ik vond dat het wegstoppen van mensen in inrichtingen hen geen recht deed. Ik ging orthopedagogiek studeren en dacht na over hoe de zorg voor mensen met een handicap op een kleinschaligere manier vorm zou kunnen krijgen.”

Kleinschalige activiteiten

Het bleef niet bij denken alleen; al vrij snel - eind jaren zeventig - ging Kröber werken bij De Overweg in Dordrecht. “De Overweg was een dagactiviteitencentrum voor mensen met een lichamelijke handicap. Dat was toen echt iets bijzonders. Onder begeleiding van drie medewerkers kwamen er twaalf cliënten naar De Overweg. Kleinschalig, persoonlijk en gericht op wat de cliënten konden en wilden doen.” Dit was de tijd dat Hans Kröber en Aart Bogerd elkaar op de werkvloer tegenkwamen. “Aart was toen hoofd van Spoorzicht, een dagcentrum voor mensen met een verstandelijke handicap. Spoorzicht en De Overweg zaten in hetzelfde pand, dus we kwamen elkaar tegen, leerden elkaar kennen en deden soms dingen samen. We waren er daardoor al vrij snel achter dat we een bepaalde visie deelden op zorg voor

mensen met een beperking. Mensen met een handicap stop je niet weg, maar je creëert randvoorwaarden, zodat zij ook deel kunnen uitmaken van de samenleving.” De projecten die van de grond kwamen waren op die visie gestoeld. “Ik zocht samen met mensen met een beperking naar manieren om hen zichtbaar te laten zijn in die samenleving. Bijvoorbeeld door het scholenproject: mensen met een lichamelijke handicap vertelden op scholen over hun handicap. Verder organiseerden we discussieavonden en we traden in contact met gemeenten over de toegankelijkheid van gebouwen.”

Beweging

In de visie op zorg ging langzamerhand iets verschuiven. 1981 werd door de Verenigde Naties uitgeroepen tot het Internationaal Jaar van de Personen met een Handicap. “Daardoor kwamen mensen met een beperking meer ‘op de kaart’ te staan”, vertelt Kröber. “Dat jaar werden verschillende activiteiten op het gebied van toegankelijkheid en integratie ontwikkeld, vooral van praktische aard. Denk aan rolstoelopritten bij openbare gebouwen en toiletten voor invaliden. Het VN-jaar was een mooie eerste stap die zeker iets in beweging heeft gezet, maar ook na dat jaar was er nog veel te doen”, concludeert Kröber. Hij ging daar dan ook onvermoeibaar mee verder. “Als ik nu achteraf terugkijk, denk ik wel eens: het was af en toe wel sleuren. Je hebt een lange adem nodig om veranderingen te bewerkstelligen. Eigenlijk gaat dat tot op de dag van vandaag door. Dankzij anderen die hun schouders er onder bleven zetten - Aart Bogerd is daarvan een voorbeeld - is de beweging gebleven.”

Trendsetters

Kröber vervolgt: "In de jaren tachtig en negentig ging dat voort: er werd meer naar individuele wensen gekeken en de ondersteuning werd meer in en met de samenleving gestalte gegeven. Je mag gerust zeggen dat dit een nieuwe trend was, die veel losmaakte in de wereld van de gehandicaptenzorg. Bezoekers uit heel Nederland kwamen kijken naar nieuwe woonvormen en nieuwe vormen van dagbesteding voor mensen met een beperking. Andere zorgorganisaties wilden er alles over weten."

Om het concreet te maken noemt Kröber uit de losse pols een paar initiatieven. Het komt gemakkelijk zijn mond uit rollen, "maar", zegt hij, "vergis je niet hoor! Het was soms erg weerbarstig. Er was nog steeds een flinke tegenbeweging; mensen uit de zorg die van mening waren dat het niet haalbaar was, die kleinschaligheid. 'Veel te duur', of 'mensen met een beperking kunnen dat niet aan'. Desondanks lukte het om zaken van de grond te tillen."

Begin jaren tachtig werd in Dordrecht de Stichting Praktische Pedagogische Thuisbegeleiding opgericht. Doel: zodanig ondersteuning bieden dat kinderen met een handicap zo lang mogelijk thuis kunnen opgroeien en hen niet, zoals toen nog heel gebruikelijk was, op jonge leeftijd al naar een inrichting sturen. "Dit was voor die tijd echt spraakmakend! Vervolgens richtte ik samen met Aart Bogerd en enkele anderen de Stichting Thuisrecht op.

Doel: mensen met een handicap een huis geven in een gewone buurt, weg van de instellingsterreinen en de grote gezinsvervangende tehuizen." Inmiddels werkten Hans Kröber en Aart Bogerd allebei bij Pameijer. "We trokken samen op en gingen voort op de ingeslagen weg. Er werden steeds meer individuele appartementen voor mensen gerealiseerd, dagverblijven maakten plaats voor werkprojecten. Mensen en hun talenten werden serieuzer genomen. "In de jaren negentig werd verder gezocht naar nieuwe ondersteuningsvormen. "De stap naar individuele begeleiding werd gemaakt: steeds meer gericht op de mogelijkheden en wensen van cliënten."

Balans opmaken

Hans Kröber is één van de initiatiefnemers van de Coalitie voor Inclusie, ontstaan vanuit verschillende zorgorganisaties die actief bezig waren met de beweging van het instituut naar ondersteuningsvormen in en met de samenleving. "We deelden kennis en ervaring met elkaar, gaven boekjes uit over inclusie met praktijkverhalen en goede voorbeelden", aldus Kröber. Na een tijdje kwamen we tot de conclusie dat het onderwerp inclusie eigenlijk niet alleen vanuit zorgaanbieders ter sprake moest worden gebracht. We wilden er meer partijen bij betrekken." Zo ontstond de Coalitie voor Inclusie: een club die kennis bundelt, die ontmoetingen organiseert en die invloed uitoefent op de overheid. Een belangrijk

thema op dit moment is de ratificering van het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een handicap.

"Als ik nu de balans opmaak, zie ik dat er in dertig, veertig jaar veel veranderd is. De praktijk is weerbarstig, dat heb ik al een paar keer gezegd. Dat heeft me altijd beziggehouden, zelfs zodanig dat ik uiteindelijk promotieonderzoek ben gaan doen. Ik wilde zicht krijgen op de succesfactoren en de zaken waar organisaties rekening mee moeten houden. Een paar maanden geleden is mijn boek, een populaire versie van mijn proefschrift hierover, verschenen: 'Sociale inclusie: succes- en faalfactoren'."

Kansen voor de toekomst

Nu staan de veranderingen in de AWBZ voor de deur. Kröber ziet positieve kanten aan de omslag. "Eigenlijk is de WMO, de participatiewet, bedoeld als een steuntje in de rug voor mensen met een handicap. De WMO beoogt namelijk de deelname van mensen met een beperking aan de samenleving te bevorderen. Dat biedt kansen! Van zorgorganisaties vraagt het inventiviteit: hoe kunnen zij, samen met andere partijen, de doelstelling van de WMO realiseren, zodat mensen met een handicap zich echt welkom voelen in de samenleving? Ik zeg niet dat het gemakkelijk is, want er is minder geld beschikbaar, maar de beweging richting vermaatschappelijking en participatie is niet meer te stoppen. Dat vind ik een pluspunt."